

У свій час багато чого в «Зорі» з'явилося вперше в області, а децю і в Україні. Перший колгоспний консервний завод, перші недержавні теплиці, перший склосовод, теж колгоспний. Це означало, що сотні людей набули нових для себе професій, а передусім така індустріалізація, унікальна на тлі десятків тисяч рядових сільгоспартілей колишнього Союзу, спонукала до розвитку соціальної сфери «Зорі»: сотні побудованих з усіма зручностями квартири, десятки кілометрів асфальтованих доріг, дитячі садки, школи, заклади культури, торгівлі...

Генератором усіх цих ідей, які неодмінно у стислі строки втілювалися в життя, був Володимир Антонович Плютинський. То була, свого роду, епоха місцевого ренесансу, економічного злету господарства і достойного матеріального рівня його працівників.

Та на календарі змінилися не просто дати. Історія понесла свої води в абсолютно протилежному руслі. Але закрити очі на все зроблене неможливо хоча б з тієї точки зору, що скрізь був закладений надійний фундамент під споруди, які повинні слугувати наступним поколінням.

Час летить стрімко. Не віриться, що зорянським теплицям вже тридцять років. Мусив був бути початок. **В. А. Плютинський** згадує:

— Нашою стратегічною лінією було створення високоприбуткового господарства. Традиційним для села рослинництву і тваринництву надавали значну увагу, прибутки від цих галузей сягали 2-х мільйонів тодішніх карбованців — гроші немалі. Але для тих обсягів будівництва, які планувались тоді, їх було недостатньо. Я ніколи не

кажу, що багато ініціатив були особисто моїми. Головне пройти шлях від задуму до втілення в життя. У нас вже працював консервний завод, який дозволяв завжди мати «свіжу копійку», і ту продукцію, яку державі в той час треба було віддавати практично за безцінь, ми закривали в банки і ціна на неї зростала в кілька разів... З теплицями, можна сказати, допоміг випадок. В область приїхав міністр зовнішньої торгівлі СРСР Микола Семе-

У зорянських тепличників знаменна дата — 30 років тепличному комбінату

ТАМ, ДЕ НЕ БУВАЄ ЗИМИ

Будівництво велося в темпі. З Голландії до нас приїхали спеціалісти — шеф-монтажники, і за короткий термін теплиці були змонтовані, як і автоматизована котельня з кращими на той час котлами «Бруно», допоміжні приміщення... Вже в перший рік до теплиць в дні виборок стояло по 50–60 автомашин в черзі за овочами. Були навіть дзвінки особисто до мене, щоб дав вказівку додати комусь там 10–20 кілограмів огірків.

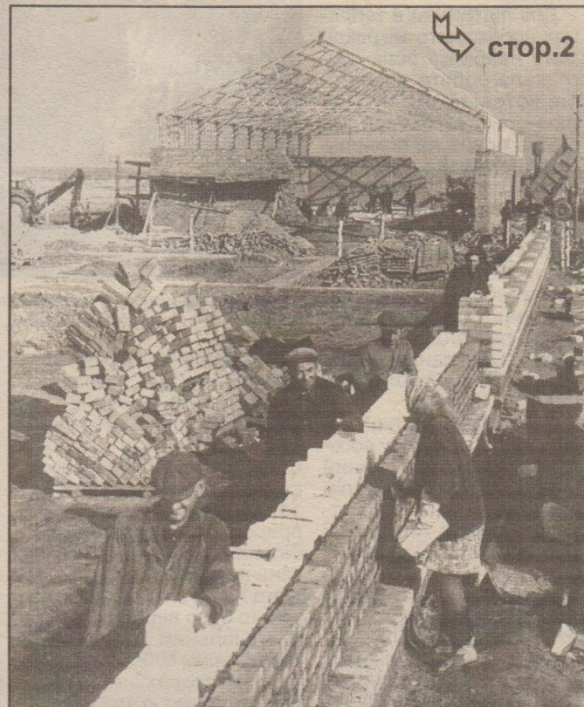
Один мій колега, голова господарства на Брестщині Володимир Бедуля казав мені: «Для нас картопля — це золоте дно». Безумовно, найбільш ефективним виробництвами в той час для «Зорі» були консервний завод і теплиці. Багато в чому завдячуючи роботі саме тих людей, які працювали на них, і побудована «Зоря».

Мені, відверто кажучи,

шкода, що в наші дні переважна більшість людей зупиняється перед вибором: що краще за свої мізерні гроші купити — шматок м'яса, чи взимку кілограм овочів? Вибір, як правило, зупиняється на першому. Це сумно. Та поки що в нашій державі біда. Дуже не просто одним бажанням все змінити на краще, та й немало змінилося з тих часів, коли віра у завтрашній день була непохитною...

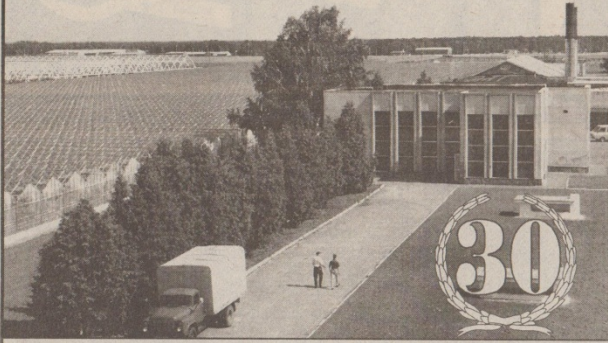
Будівництво тригектарних теплиць розпочалося у квітні 1971 року. Через рік, 12 липня вони були введені в дію. Тоді професію склярів освоївла бригада місцевих хлопців, які познайомилися з підрядними бригадами. Згадує Петро Дем'яненко:

— Пам'ятаю, скло нарізав вже літній голландець. Склорізом він володів ві-

стор.2

ТАМ, ДЕ НЕ БУВАЄ ЗИМИ

ртуозно. На одну швидко йшли лічені секунди. Спочатку було важко, а згодом ми так наловчилися, що в кілька разів перевищували норму. Працювали світловий день. Та й стимул був добрий — заробляли в місяць по 400-500 карбованців, "шалені" на ті часи гроші...

Першим куратором новозбудованих теплиць був колишній головний агроном колгоспу "Зоря комунізму" Михайло Соломонович Портной, а технологічну "кухню" вів Степан Никифорович Волододко. Годі казати, що доводилося вчитися з "нуля" навіть цим досвідченим людям.

В західному регіоні України теплиці, подібні зорянським, не було. Іх взагалі по республіці мо-

вих прогресивних технологій. Стратегію розвитку цієї однієї з найбільш ефективних галузей господарства, як завжди, визначав його керівник В. А. Плутинський. У 70-х — 80-х роках зорянську тепличну продукцію знали не лише в багатих областях України, але й Прибалтиці, Росії, Білорусі, Польщі і навіть в Німеччині. Урожайність, якість овочів багато в чому залежить від роботи головних технологів, які мають глибоко знати весь технологічний процес, а в теплицях він досить і досить складний, організувати роботу ланок тепличниць, всієї агрономічної служби. З найкращого боку у свій час тут проявили себе Микола Кирилович Коржан, Андрій Олексійович Роман-

насовий заморощ почав думати і зорянські теплиці. Напрошувалося рішення припинити виробництво. Однак це означало б руйнування теплиці. Скло не витримає снігового навантаження, якщо взимку теплиці не опалювати. Вихід один — виробництво буде прибутковим, якщо на порядок збільшити урожайність.

Розповідає директор тепличного комбінату Рудольф Михайлович Семенюк:

— Традиційна технологія вирощування овочів у теплицях на ґрунтах вже не дозволяла збільшувати обсяги виробництва, тим більше тепличні ґрунти час від часу треба міняти, щороку їх необхідно пропарювати — а це десятки тисяч кубометрів газу. На сьогодні всі діючі 6,3 гектари тепличних площ

льного плодоношення. Весь процес контролюється за допомогою комп'ютерів. Крім того, технологія дозволяє економити тепло — система опалення теж відрізняється від традиційної... Запорукка успішної роботи — не лише наявність самої "голої" технології. Важливо все: вибір сортів овочів, професійний рівень тепличниць, вміння вчасно і ефективно боротися з шкідниками і хворобами рослин, підтримувати необхідний мікроклімат. Крім того, вирощену продукцію потрібно реалізувати, причому швидко, це не горілка і не мило, довго не влежить.

В минулому році після освоєння нової технології на всіх тепличних площах в два рази збільшили урожай томатів, кожний квадратний метр уродив їх по 28 кілограмів. З 19 до 28 кілограмів валосся наростити і урожайність огірків. В цілому, на шести гектарах при такій урожайності можна стабільно збирати по 1600 тонн тепличної овочевої продукції. Проте зорянські тепличники вважають, що вони повинні отримувати більш валові збори. На черзі — освоєння цих двох гектарів теплиці.

На комбінаті, де сьогодні трудяться 145 чоловік, звичайно ж є свій "кіоток" — люди досвідчені, на яких рівняються, які можуть поділитися набутим професійним досвідом. Серед них головний агроном Антоніна Сич, тепличниця Лідія Шніт, Валентина Піддубна, Марія Вовк, Галина Булка, Валентина Панасюк, Марія Семенчук, Валентина Радіон, Леся Заброцька та інші.

Зорянський тепличний комбінат до сих пір по благоустрою, культурі виробництва залишається одним із

Згадують ветерани:

ОЛЕКСІЙ АНТОНОВИЧ ДВОРНИК

— Мені довірили очолити колектив теплиці в 73-му. Я і не чекав такого повороту долі, бо за фахом — керамік. Знаю добре, як цеглу або черепицю робити. А тут — теплиці! Та ви знаєте — цікава ця робота. За перший рік можна сказати технологію я вивчив. Намагався у все вникати. Читав, настирливо про всякі тонкощі справи розпитував у тодішніх молодих агрономів — Миколи Коржана, Надії Корнійчук. Вони, до речі, згодом жартували: "Вивчили на свою голову!" Я ж такий, що ніякої "халтури" не пропущу...

На перших трьох гектарах було півгектара помідор. На решті — садили огірки. Урожайність останніх досягла по 30 кілограмів з кожного квадратного метра. Це був найвищий показник з усіх комбінатів Союзу.

У чому був секрет успіху? Час тоді вельо "началства" на теплицях можна було на пальцях порахувати: технолог Микола Коржан, захистом рослин займалася Надія Корнійчук, лаборант Ніна Мотієнко, бухгалтер Тетяна Шеруда.

Але в усе дуже вникали, площа була порівняно невелика, це дозволяло сконцентрувати увагу практично на кожній рослині.

Пам'ятаю, самою великою проблемою було поділити огірки. Під борода в чергу шикувалися машини з нашої, Львівської, Полтавської, Тернопільської, Житомирської, Хмельницької, навіть із Закарпатської областей. Бувало, стояли у черзі по три доби! На місяць наперед записувалися в чергу. І хоча перші огірки коштували 5 тодішніх карбованців, їх хочіно не вистачало. Я от зараз думаю, в торгівлі вони були ще дорожчими. І розкуповувалися. У людей були гроші.

Ще одна особливість того часу — практично не було крадіжок, вночі на гектари ніякі непрошені гості не лазили. Зарплати були високі, а це добрий стимул до дисципліни.

Колектив теплиці я очолював 10 років і за роками тими не жалкую. Жалкую за одним — далеко не кожен пенсіонер дозволить взимку на свій стіл поставити миску зі свіжими овочами.

ТЕПЛИЧНИЙ КОМБІНАТ «ЗОРЯ»

жна було перерахувати на пальцях. Врожаї в них були невисокі. Через кілька років роботи в зорянських теплицях кожний квадратний метр мав вже найвищу віддачу на весь Радянський Союз. І тут не можна не згадати імена тепличниць, які першими на Рівненщині навчилися вирощувати овочі закритого ґрунту: Ганна Степанівна Максимюк, Валентина Олександрівна Бернцук, Ольга Іванівна Павлюк, Раїса Парфенівна Коношук.

Для підтримки в теплицях необхідного мікроклімату неабияку роль відіграла робота операторів котельні. По-суті це люди, які, як сапери, не мають права на помилку. Порушення заданого температурного режиму чи параметрів по вологості можуть звести нанівець працю десятків людей, завдати виробництву величезних збитків. В ряді досвідчених операторів Микола Олександрович Ярохович, Олександр Андрійович Яценя, Петро Миколайович Кравчук.

В різні роки теплиці, які згодом переросли у восьмигектарний тепличний комбінат, очолювали, крім вже згаданого М. С. Портного, Олексій Антонович Дворник, Антон Ісидорович Плутинський. Кожний із цих керівників прагнув високо тримати марку зорянських теплиць. За керівництва О. А. Дворника закріпилися стабільно високі врожаї огірків. А. Й. Плутинський багато зробив у справі подальшого розширення тепличних площ, запровадження но-

Добрий настрій у тепличниць Ірини Свирідюк, Лесі Заброцької, Ганни Веремчук, Лідії Шніт, Марії Семенчук (на фото зліва-направо).

В середині 90-х років тепличний комбінат потрапив у складну економічну ситуацію. Зростання цін на енергоносії довело їх частку у структурі затрат майже до семидесяти відсотків. Ціна за згаданого М. С. Портного, природного газу сягала 80 і більше доларів США. А це означало, що навіть при не дуже лютій зимі за сезон потрібно було віддати енергостачальним компаніям в середньому 400 тисяч доларів про розрахунки в доларях говоримо тому, що в ті роки ще вирувала інфляція). Це були часи, коли ряд тепличних комбінатів навіть згорнули виробництво. Фі-

працюють у нас за новою технологією. Вперше її запровадили голландці, а ряд ізраїльських компаній розробили систему так званого крапельного зрошення. Суть технології в тому, що розсаду висаджують не в ґрунт, а у мішечок, наповнений субстратом — спеціально підготовленою сумішшю. Кожна рослина має індивідуальне живлення за допомогою крапельниць, які з'єднані з розчинними вузлами. Саме там агрономи задають необхідну по технології поживу, рослина отримує саме стільки поживи, скільки їй необхідно для оптимального розвитку і максима-

найкращих в Україні. Варто зайти в просторий зимовий сад чи в підземний перехід від роздзягалення до теплиць, в ідально, оздоровчий комплекс — скрізь добротність і капітальність. Все зроблено так, як треба. Хочеться врити, що не пройде багато часу, і виробничі показники зорянських тепличників стануть такими, як і в самі країці для підприємства часи. Наразі ж — з ювілеєм вас, тепличники! Ясної погоди вам взимку, ніяких ураганів і щедрих врожаїв.

Віктор ПАРФЕНЮК

Дата введення в дію — 12 липня 1972 року
Площа закритого ґрунту — 8,3 га
в т.ч. діючих теплиць — 6,3 га
Кількість працюючих — 145 чоловік
Річне виробництво овочів — 1600 тонн
Урожайність овочів у 2001 році:
огірки — 28 кг/м²
томати — 28 кг/м²
Площі вирощування:
огірки — 3 га
томати — 3,3 га

Уродили помідори...